

Jarní prázdniny v globálním světě

Author: Michal Šourek | Published: 28.03.2011

Nechme stranou bazén, sauny a dětský koutek v ceně i lanovky pro děti zdarma. Gastlichkeit až na hranici servility se na nás valila navzdory Temelínu, který právě začal plnit stránky rakouských regionálních deníků. Pravda, ne ty přední. Ty byly vyhrazeny Fukušimě a následnému ráznému postupu Angely Merkelové, která příkladně okamžitě uzavřela sedm německých jaderných elektráren. Teprve za tím následovaly stesky na Temelín...

Je to udržitelné?

První tři dny jsem o událostech na druhém konci světa nevěděl nic. Tu polovinu dne, kterou jsem neprospal, dokonale vyplnily děti a sněhové radovánky a sluníčko a vůbec relax. Teprve v úterý jsem si k večerní siestě (vedle Superkomixu Kačera Donalda - doporučuji!) vzal i Kurier. Neudělalo mi to dobře. Jak si tady můžeme takhle vegetit, zatímco se jinde ve světě děje to, co v Japonsku nebo v Lybii? Můžeme: globalizace neznamena solidaritu - naopak. Intervence západní koalice proti Kaddáfimu nemá nic společného se situací lybijské opozice a civilistů, ale samozřejmě má hodně společného s ropou - v Jugoslávii obdobná akce přišla až se čtyřletým zpožděním, protože tam nebylo nic strategicky zajímavého... Když po povodních v severních Čechách pobudové drancovali opuštěné ruiny vyplavených domů, jejich zatčení i odsouzení proběhlo rychlostí blesku. Dostali, tuším, pár let „na tvrdo“. Ano, tak to má být. Když ovšem živel spláchne jednu z nejvyspělejších ekonomik světa, burzy ji „podpoří“ razantním poklesem. Ne, tak hloupý, abych si myslel, že finanční trhy by měly být platformou pro realizaci solidarity, nejsem. Jen si říkám, zda je dobré, když kostru globálního světa tvoří instituce, které jsou ze své podstaty antisolidární. Půjčím si trendy termín: je to udržitelné?

Kdekoliv na zeměkouli se stane nějaký dost velký průšvih, sjedou se na místo pomocníci z celého světa - hlavně z jeho bohatších částí. A sjede se jich tím víc, o čím exotičtější (a také klimaticky příznivější) destinaci se jedná. Řada z nich pak na místě skutečně nezištně i účinně pomáhá, u jiných nicméně čas od času nezbyde než připustit, že se jedná o zvláštní druh incentivní turistiky. Když jsem se dočetl, že vzhledem k hrozcímu radiačnímu nebezpečí to vlajková loď USS Ronald Reagan otočila, zamrazilo mě. Jistě je problém vystavit občany vlastní země ohrožení života kvůli problémům jiné země, ale ... jsou to vojáci, je to jejich řemeslo. A hlavně, jak jinak tomu rozumět, než „když je váš problém příliš vážný, sorry, vyřešte si ho sami: držíme vám palce!“. Anebo také: poslat stíhače do Lybie (nad Lybii) je zřejmě tak zanedbatelné riziko, že není (moc) co řešit ... na rozdíl od ostrého radiačního poplachu, na který je posádka letadlové lodi vycvičená a vybavená.

Kdo si co zaslouží...

Zpátky na zem a domů. Nejkratší trasa z Kitzbühelu do Prahy vede přes Strážný. Nejprve po rakouských, pak německých, potom zase rakouských a ještě jednou německých vesnicích, samotách a městečkách, kde domorodcům také nelétají pečení holubi do huby, kde ale je pěkně a pořádek. Za hřebeny Šumavy na české straně: bordel doslovný i v přeneseném slova smyslu. Musíme si připomenout, kolik let uplynulo od roku 1989? Se zahraniční pomocí nebo bez ní v Japonsku už budou asi následky zemětřesení, tsunami i jaderné havárie dávno bez viditelných stop zlikvidovány, ale na Šumavě? Je třeba složitě pátrat, či to je - a pokud se něco mimořádného nestane, pak i bude - vina? A je správné přejít to populárním rčením „Každý lid má takovou vládu, jakou si zaslouží?“

Mohl by mi někdo vysvětlit, proč se donekonečna diskutuje o tom, zda a jak regulovat hazardní herny, hrací automaty a „VLT“, tedy videoloterní terminály? Kdo by o co přišel, kdyby byly zakázané? Nebo - budme liberálové - tak drasticky regulované, že by jich nebylo o nic víc než za kopcem v Bavorsku? Když už necháme stranou - jako že bychom nechávat neměli - morální rozměr problému, je si stát jist, že příjmy z hazardu převyšují výdaje, které vznikají v důsledku sociálně patologických jevů spojených s gamblerským a s hernami? Anebo: proč není možné rázně omezit hazard v jeho nejstupidnější a současně společensky nejvíce škodlivé podobě, zatímco zavřít ze dne na den sedm jaderných elektráren zřejmě možné je? Černobyl měl prý čtvrt miliónu obětí, na Honšú aktuálně evidují stovky ozářených, v Česku můžeme počítat desetitisíce nenávratně poškozených životů v důsledku legálního hazardu a nijak neomezované prostituce.

...a co s čím souvisí?

Mají ale takové úvahy místo právě na tomto místě, na odborném portálu, který se věnuje trhu nemovitostí, architektuře a developmentu? Možná ano. Vláda ČR se dnes snaží zastavit trvalý propad účtu důchodového pojištění a její pozornost přitom poutá zejména daň z přidané hodnoty. Nikoliv překvapivě - je to „snadná oběť“ s (možná) vysokým výnosem. Nabízím jiného kandidáta: daň z nemovitostí. Její navýšení - v horizontu roku 2014 - je také předmětem aktuálních diskusí, ale to není důvodem této mé nominace.

Daň z nemovitostí je majetková, tedy principiálně antiliberální daň. Má však jedinečné atributy, které výrazně zvyšují její legitimitu: (za prvé) vztahuje se k majetku, který bez ohledu na právní formu vlastnictví je současně vždy také veřejným statkem. Budova, areál či pozemková úprava totiž vždy ovlivňují i přilehlý veřejný prostor. Motivovat vlastníka nemovitosti k tomu, aby ji udržoval ve stavu optimálním z hlediska veřejného zájmu, je tedy zřejmě legitimní. Nepoužitelná ruina nebo budova zanedbaná a v důsledku toho podvyužitá nemovitost (využívaná s menším výnosem, než jaký by odpovídal ideální výši pozemkové renty) veřejný zájem poškozují - stejně jako bordel a bordely na české straně Šumavy. Vhodně stanovená a citelně vysoká daň z nemovitostí dokáže vlastníka motivovat, aby nemovitost udržoval ve stavu, který se blíží optimu, nebo se jí zbavil prodejem někomu, kdo bude schopen o nemovitost náležitě pečovat. Zbývá ještě možnost budovu odpovídajícím způsobem zlikvidovat a pozemek tak uvést do stavu „nestavebního“ - blízkého původnímu (přírodnímu) stavu a tedy od daně z nemovitostí osvobozeného. Tato alternativa je zároveň „oslím mústkem“ ke druhé specifické vlastnosti nemovitostí a jmenovitě pozemků: (za druhé) pozemky, zemědělská či lesní půda, jsou neobnovitelným zdrojem podobně jako fosilní paliva či jiné nerostné suroviny. Ekologická daňová reforma je nevyhnutelná a její dopad bude tím tvrdší, čím později bude zavedena. Nemůže se vyhnout ani pozemkům - a jsme opět u daně z nemovitostí. Tato složka daně musí citelně motivovat k optimálnímu využívání stavební půdy a k upřednostňování rekonstrukcí, adaptací a regenerací před výstavbou na zelené louce. Její výnos přitom nemusí nikterak zaostávat za plány, pokud se DPH týče. A lidem - poplatníkům to bude v horším případě jedno (v lepším případě takové řešení přijmou ochotněji), protože daňovou reformu zaplatí tak jako tak, a příroda, udržitelný rozvoj i kultura takové řešení ocení a vydělají na něm. Můžeme si vybrat: buďto si utáhneme opasky relativně rychle a snadno - ale nic tím nezískáme, nebo za cenu trochu složitější a delší přípravy získáme totéž jako v prvním případě - udržitelné zabezpečení důstojného stáří, ale k tomu zdarma ještě něco navíc.

